

STOWO Kujawskie

Redakcja Wojskowa
O. K. VIII
TORUŃ

Prenumerata
na miejscu 1 zł. 80 gr., na prowincji 1 zł. z odnośnikiem do domu 2 zł. 50 gr.
Ogłoszenia
za wiersz milimetry na pierwszej stronie 10 groszy polskich, na drugiej i trzeciej — 8 gr., na czwartej — 5 gr. Ogłoszenia drobne po 3 grosze za wyraz. Tytułym drukiem — podwójnie. Najm. ogł. — 30 gr. Dla zagranicy ceny o 100 proc. wyższe. Układ ogłoszeń czterolubowy. Ceny ogłoszeń, podane w złotych polskich, obliczane będą według kursu złotego franka ustalonego przez Ministra Skarbu.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.

Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarium uważa za bezpłatne; proszą, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmowane są do g. 12. REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIEL I ŚWIĄT, OD GODZINY 3-EJ DO 4-EJ PO POŁUDNIU. — TELEFON REDAKCJI 26. № P. K. O. 61783

Księgarnia Powszechna i Drukarnia Diecezjalna

WŁOCŁAWEK, UL. BRZESKA 4.

Poleca ostatnie nowości na miesiąc MAJ dla Wielebnego Duchowieństwa
KS. A. WĄTÓREK.

NAUKI MAJOWE Serja II

cena wraz z dodatkiem sort. mkp. 12.000.000.

Szczęśliwi, którzy się mogą za lud poświęcić.
Słowacki.

Budujmy!

Błąka się jeszcze w społeczeństwie naszym przesąd, jakoby ruch spółdzielczy miał na celu wyłącznie zyski materialne. Ten błędny pogląd o materializmie kooperacyjnym szerzą ci, którzy wcale nie rozumieją moralnego znaczenia spółdzielczości w ogóle, a mieszkaniowej w szczególności.

Tymczasem jakże inaczej pojmują zadanie kooperacji spółdzielczej w E uropie zachodniej. Dobitnie wyraził to kooperatysta belgijski Baeker na zjeździe spółdzielczym w Reim r. 1918 temi słowy:

»Żeby kooperatystą być, nie wystarczy umieć sprzedawać pieprz, ale przede wszystkim trzeba mieć ideał.

O jakim to ideale może tu być mowa? O ideale społecznym, rzecz prosta o ideale przekształcenia, wychowywania, cywilizowania, unormalniania rzesz ludowych, tudzież o ideale umoralniania stosunków gospodarczo społecznych.

Wartością istotną spółdzielczości jest, że otwiera ona spółdzielcom oczy na tę potęgę moralną, jaką mają oni w swych rękach w dziedzinie gospodarczej na okiełznanie żarłocznych apetytów paskarskich, przy leczeniu własnych bolączek środkami od siebie tylko zależnymi, wreszcie przy umoralnianiu naszych zabagnionych stosunków społecznych.

Spółdzielnia przede wszystkim ma cele gospodarcze. Spółdzielczość, usuwając szeregi pośredników wyzyskiwaczy, a dając natomiast dobry towar lub tanie, wygodne mieszkanie, podnosi zamożność ludu, podtrzymując chwiejąc się budżet domowy proletariusza.

Szczególnie kooperacja mieszkaniowa ma wybitnie doniosłe znaczenie moralne. Kiedy bowiem przyglądamy się robotnikowi w jego życiu rodzinnym, to pierwsza rzecz, która uderza naszą uwagę, jest jego mieszkanie. Pod względem moralnym i społecznym sprawa mieszkania robotniczego zwłaszcza u nas w dobie powojennej, należy do najbardziej palących. Jules Simon w tych wyraził się słowach: »bez mieszkania nie masz rodziny, bez rodziny nie masz moralności, bez moralności nie masz człowieka, bez człowieka nie masz ojczyzny«.

Najpiękniejszy i najwonnejszy kwiat ludzkości — miłość rodzicielska — zakwitnął w rodzinie. I wszystko, cokolwiek wychowanie mogło zdziałać, prawdziwe wykształcenie, zarówno jak i rzeczywista kultura serca, wszystko to polega na wspólnocie rodzinnej, w której jedynie znaleźć można żywe przykłady życiowe, te potężne podpory wychowania. Nie można wyobrazić sobie uobczyznienia kultury mas bez wychowawczego wpływu rodziny.

Jak strasznie wobec tych prostych bezspornych prawd wygląda rzeczywistość, życia naszego proletariatu po wojnie! Wobec ruin, które zostawił nam huragan wojenny, wobec głodu mieszkaniowego, który obecnie stanowi największą klęskę społeczną w Polsce, wielomilionowy ogół nasz pracowniczy skazany jest pod względem mieszkaniowym — na życie niemal bydlęce.

To też tysiące proletariatu i inteligencji ginie co miesiąc, co tydzień bynajmniej nie na polu walki, jak w czasie wojny, ale tu w czasie pokoju, na ziemi własnej, we własnej norze, w sąsiedztwie piwnic w suterynach, na strychach i mansardach kamienic miejskich. Okropne żniwo śmierci przeraża nas.

»Nora jest dostarczynią karczmy« powiedział Jules Simon. Nalagowe pijaństwo jest u nas jedną z największych i najdotkliwszych plag społecznych, nie odbija się ona tylko na alkoholiku, lecz i na całym narodzie jest dostarczycielką cmentarzy, karczem, więzień, sądów kryminalnych.

Jeżeli tedy chce się walczyć z alkoholizmem u nas, to trzeba walczyć przede wszystkim z norami miast naszych.

Wreszcie z nory swej czerpie robotnik uczucie nienawiści ku społeczeństwu, ku ojczyźnie. Przeklina w niej los własny i ten porządek społeczny, który zamknął go z całą rodziną w tych czeluściach nędzy i cierpienia, skąd nie znajduje on wyjścia. Marzył o własnym gnieździe, a w norze znalazł dla siebie i rodziny — szpital i grób. Nora to dobrowolne siedlisko bakcyłów bolszewizmu.

Niezwłocznie tedy musimy wypowiedzieć wojnę bezwzględą tym ohy-

dnyń norom robotniczym, tym karczom bez powietrza i słońca, tym dostawczyńiom szpitali, cmentarzy, więzień i karczem.

Spółczeństwo i Rząd polski winny czemprędzej zdać sobie sprawę z tego najgroźniejszego dziś niebezpieczeństwa moralno - społecznego w kraju i poczynić odpowiednie kroki. Rozumny zaś, oszczędny obywatel — inteligent czy robotnik — winien czemprędzej stanąć w szeregu spółdzielców mieszkaniowych już nie tylko z pobudek materialnych, ale przede wszystkim z pobudek moralnych, społeczno-narodowych.

Ks. Dr. Al. Wóycicki.
Poseł na Sejm.

Obchód 3 Maja w par. Broniszewie nad Gopłem.

Dnia 3 Maja odbyła się w naszej parafji podniosła uroczystość poświęcenia pomnika na grobach poległych bohaterów 63 roku znajdujących się na granicy majątku Racięcina i Nowej Wsi. Na miejscu tem zeszyły się w pochodzie szkoły z gm. Ruzskowo ze swoimi przełożonymi i z sąsiedniej parafji Sadlno, z której przybyła Straż Ogniowa ze swoją orkiestrą, Koło młodzieży ze sztandarem i tłumy okolicznych włościan.

Tutaj na wzniesionym ołtarzu odbyła się połowa Msza św. odprawiona przez ks. Mikołajczyka proboszcza parafji Sadlno. Podczas Mszy św. śpiewano hymn »Boże coś Polskę« przy akompaniamencie orkiestry. Po skończonej Mszy św. nastąpiło poświęcenie nowego pomnika postawionego kosztem Ziemian Kółka Radziejowskiego, a wykonanego w artystycznej pracowni p. Dobrzyńskiego we Włocławku. Następnie ks. Łoziński proboszcz parafji Broniszewo w podniosłych słowach skreślił przebieg powstania na terenie Kujaw, potem przemawiał ks. Mikołajczyk nawołując do pracy i zgody. Bardzo ładnie skreślił obraz konstytucji 3 Maja nauczyciel z Sadlna, p. Giergielewicz. Po skończonej uroczystości grono młodzieży mimo deszczu urządziło w pobliskim lasku, p. Tabaczyńskiego majówkę z tańcami do wieczora.

W miejscu gdzie postawiono pomnik brakuje jeszcze ogrodzenia, lecz ten brak wkrótce zostanie wypełniony, gdyż administrator cukrowni »Dobre« p. Bogatko obiecał takowe ufundować.

A. T.

Z Rady Miejskiej.

(Dokończenie).

V. Na wniosek Magistratu Rada Miejska 21 głosami p-ko 1-u uchwaliła: 1. (Zmienić dotychczasową treść §§ 3.) statutu podatku od psów na następujący: Statutowi podatkowi od psów nie podlegają: a) szczeniętą liczącą mniej niż 8 tygodni, b) jeden pies łańcuchowy dla pilnowania gospodarstwa, c) psy należące do przejeżdżnych, przebywających w obrębie miasta nie dłużej niż 30 dni, d) psy używane do przewożenia lub dozoru w handlu przemysle,

Dzisiejszy numer zawiera:

KS. DR. AL. WÓYCICKI Poseł na Sejm: Budujmy! — A. T.: Obchód 3-go Maja w par. Broniszewie nad Gopłem. — Z Rady Miejskiej. — X. CHARSZEWSKI: Perjodyk anglo-franko-niemco-czecho-polski. — W odcinku: J. WAPNIARSKI: Niemcy po wyborach. — RUSALKOWICZ: Dwie odezwy. — Wycieczka do Poznania. — Z. O.: Kalendarzyk hodo-wlany. — Tabela zamiany marek polskich na złote. — Kronika. — Depesze. — Różne.

trzymane po wykonaniu pracy na uwięzi, e) psy używane przez wojsko lub policję albo przez osoby należące do wojska lub policji dla celów wojskowych lub policyjnych, f) psy stanowiące przedmiot handlu w przedsiębiorstwach zajmujących się sprzedażą psów, g) psy tresowane utrzymywane przez zawodowych artystów dla wykonywania ich zawodu, h) psy należące do uwierzytelnionych posłów i konsulów, i) psy służące ociemniałym za przewodników, j) psy pasterskie utrzymywane przez pasterszy.

2) w § i) zmienić słowo »złoty« na »złoty«. Stawkę »zł. 3.« zmienić na »złoty 5 pięć«.)

3) Nazwę artykuł zmienią w statucie na paragraf.

VI. Wniosek Komisji Finansowo Budżetowej w sprawie Wydziału Aprobizacji zdjęto z porządku dziennego, jako załatwiony.

Po przerwie.

VII. Na wniosek Magistratu Rada Miejska, jednomyślnie uchwaliła upoważnić Magistrat: 1) do zaciągnięcia w Polskim Banku Komunalnym w Warszawie względnie w innych instytucjach kredytowych krótkoterminowego kredytu wekslowego lub akceptacyjnego do wysokości 20% (dwudziestu procent) ogólnej sumy zwyczajnego budżetu m. Włocławka, 2) do ustalenia szczegółowych warunków kredytu, 3) do przeprowadzenia wszystkich potrzebnych czynności prawnych w związku z uzyskiwaniem kredytu przytem Rada Miejska zaznacza, że m. Włocławek z tytułu zaciągniętego kredytu poddaje się statutowi Polskiego Banku Komunalnego oraz innym przepisom wydanym lub mogącym być wydanymi w przyszłości przez władze Banku zgodnie z jego statutem.

VIII. Na wniosek Magistratu Rada Miejska przez głosowanie kartkami na zgłoszone listy powołała miejską komisję szacunkową państwowego podatku dochodowego w składzie następującym:

Członkowie: 1) Tokarzewski Józef, 2) Rudziński Antoni, 3) Kasperkiewicz Karol, 4) Winter Szmul, 5) Lewi Herman, 6) Miedziński I. M. 7) Mirewicz Stanisław, 8) Brzechwa Władysław, 9) Dr. Wolberg, 10) Opoczyński Leon, 11) Czamański Ignacy, 12) Dubalski Stefan.

Zastępcy: 1) Makowski Ludwik, 2) Czech Bogusław, Beczkowicz Stefan, 4) Praszkiery Syne, 5) Jerechowski Markus, 6) Chajmowicz Ignacy, 7) Hermanowski Zygmunt, 8) Borzęcki Ludwik, 9) Urbański Jan, 10) Lewandowski Jan, 11) Mańkowski Jan, 12) Nell Edmund.

IX. Debata generalna nad budżetem odroczone do posiedzenia w dniu 8. 5. 1924 r.

